

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
Науково-дослідний інститут реабілітації інвалідів

**ОСОБЛИВОСТІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ З ПАТОЛОГІЄЮ
ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ**

Методичні рекомендації

Вінниця 2013

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради НДІ реабілітації інвалідів
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Автори: Беляєва Н.М., Яворовенко О.Б., Куриленко І.В., Бойко В.В.

Рецензент: зав.кафедрою внутрішньої медицини №2 ВНМУ ім.М.І.Пирогова,
д.м.н. Шевчук С.В.

Особливості медико-соціальної реабілітації інвалідів з патологією внутрішніх
органів: Методичні рекомендації. – Вінниця, 2013. – 62 с.

В методичних рекомендаціях представлені дані по якості складання МСЕК
індивідуальних програм реабілітації інвалідам з патологією системи кровообігу,
органів дихання, травлення, сечостатевої системи з 22 областей України,
проаналізовані недоліки по формуванню потреб інвалідів, систематизовані
послуги з медико-соціальної реабілітації, їх визначення, мета та очікувані
результати по кожному виду реабілітації, що дозволить удосконалити якість
роботи МСЕК з ІПР.

Робота розрахована на реабілітологів, лікарів МСЕК, фахівців ЛКК
лікувально-профілактичних установ, інших учасників реабілітаційного процесу.

Вступ

Національне законодавство, зокрема, базовий «Закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» та Закон «Про реабілітацію інвалідів в Україні», спрямовують державну політику у вирішенні проблем інвалідів на створення правових, економічних, політичних, побутових, соціально-економічних умов для відновлення здоров'я, матеріального забезпечення, трудової і суспільної діяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Для практичного втілення Закону «Про реабілітацію інвалідів в Україні» прийнято низку нормативних актів, які урегульовують процес реабілітації інвалідів, організацію надання їм реабілітаційних послуг, зокрема Державна типова програма реабілітації інвалідів, державні соціальні нормативи у сфері реабілітації інвалідів з різними нозологіями, індивідуальна програма реабілітації інвалідів (ІПР).

Метою Державної типової програми реабілітації є визначення гарантованих державою переліків реабілітаційних послуг та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, що надаються інваліду з урахуванням фактичних потреб залежно від віку, статі, виду захворювання безоплатно або на пільгових умовах.

Згідно закону «Про реабілітацію інвалідів в Україні» функція формування ІПР та визначення потреб інвалідів в послугах медико-соціальної реабілітації покладена на медико-соціальні експертні комісії (МСЕК). ІПР інваліда повинна містити заходи, які спрямовані на ліквідацію обмежень життєдіяльності та відновлення соціальної самодостатності.

Порядок заповнення ІПР регламентовані наказом №623 від 08.10.2007 р. «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання».

В ІПР передбачені послуги з медичної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, соціальної та побутової реабілітації, технічні засоби реабілітації, вироби медичного призначення, що свідчить про різноманітні потреби інвалідів.

Невірно або неповно складена ІПР, її невиконання значно знижують можливості відновлення обмежень життєдіяльності, інтеграцію інваліда в суспільство, сприяють накопиченню неповнофункціональних осіб.

На даний час одним з проблемних питань являється якість заповнення ІПР лікарями МСЕК. Ми зіткнулись з ситуацією, коли ІПР заповнюється довільно без повного врахування потреб інваліда, характеру патології, важкості інвалідності.

Колективом авторів проведений аналіз якості заповнення ІПР та формування потреб інвалідів з патологією внутрішніх органів (захворювання системи кровообігу, дихання, травлення, сечостатевої системи) за матеріалами МСЕК 22 областей України. Отримані дані спонукали авторів нагадати лікарям та реабілітологам МСЕК методичні основи формування ІПР по кожному виду реабілітації.

Реабілітація не обмежується проведенням втручань, направлених на відновлення тільки здоров'я. Вона передбачає міроприємства, мета яких – відновлення фізичного, психологічного і в певній мірі соціального статусу з тим, щоб забезпечити життєдіяльність людини в суспільстві – самообслуговування, пенсійне забезпечення, утримання в будинках-інтернатах і т.д. Відмінністю концепцій реабілітації і лікування є «кінцева точка». За влучним визначенням В.Н.Боголюбова з співавт. (2007): «Для лікування – це ліквідація захворювання чи зменшення його проявів; для реабілітації – це відновлення людини як особистості, відновлення трудової діяльності в тому чи іншому обсязі, досягнення соціальної і економічної незалежності, інтеграції в суспільство».

Відмінності між лікуванням та реабілітацією:

Лікування

Спрямоване на боротьбу з хворобою, етіотропні фактори, усунення причини і суті хвороби
Спрямоване на ліквідацію чи зменшення клінічних проявів хвороби, попередження її прогресування

Направлене на організм сьогодні, в даний час

На стаціонарному, амбулаторному і санаторно-курортному етапі направлене безпосередньо на лікування причини захворювання чи пошкодження

Направлене на конкретну ліквідацію чи компенсацію захворювання, що не завжди дає можливість повернутись до праці, бути економічно незалежним членом суспільства

Будується на нозологічному і синдромологічному діагнозі і опирається на ознаки етіопатогенезу і локалізації (МКХ-10)

Реабілітація

Спрямована на мобілізацію захисних механізмів організму

Спрямована на усунення наслідків хвороб – відновлення фізичного і психічного статусу до соціально значимого рівня, досягнення максимально можливої соціальної і економічної незалежності

Направлена на особистість і на майбутнє

На стаціонарному етапі – відновлення функцій організму до рівня, коли особа може себе обслужити, пересуватися, бути готовою до продовження програми медичної реабілітації; на поліклінічному етапі – профілактика прогресування захворювання, відновлення зайнятості; на санаторному етапі – відновлення втрачених функцій організму, фізичного і психічного статусу

Постійно проводиться визначення реабілітаційного потенціалу і прогнозу

Будується на функціональному діагнозі. Опірається на біопсихосоціальну модель наслідків хвороби, яка визначає здоров'я і хворобу як результат взаємодії фізіологічних і соціальних процесів, що викликають ознаки порушення функцій, пошкодження структур, обмеження активності, участі і впливу факторів навколишнього середовища у відповідності з

Може проводитися і без участі хворого і являється в певній мірі пасивним методом

Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я
Вимагає активної участі хворого.
Основний постулат – «реабілітація особистості», що передбачає відсутність розмежувань між медичною, професійною і соціальною реабілітацією. Беруться до уваги всі аспекти фізичного, психічного і соціального існування хворого.

Медична реабілітація

Медична реабілітація – система лікувальних заходів, що спрямовані на відновлення порушених чи втрачених функцій організму особи, на виявлення та активізацію компенсаторних можливостей організму з метою забезпечення умов для повернення особи до нормальної життєдіяльності, на профілактику ускладнень та рецидивів захворювання.

Мета медичної реабілітації полягає в усуненні або ослабленні наслідків хвороби, травми або каліцтва до повного або часткового відновлення чи компенсації порушень у психічному, фізіологічному і анатомічному стані хворого.

Загальні показання до медичної реабілітації представлені в доповіді Комітету експертів ВООЗ по профілактиці інвалідності та реабілітації (ВООЗ, Женева, 1983). До них належать:

- 1) значне зниження функціональних можливостей;
- 2) зниження здатності до навчання;
- 3) особлива вразливість до впливів навколишнього середовища;
- 4) порушення соціальних відносин;
- 5) порушення трудових відносин.

Згідно ІПР Держава пропонує інвалідам послуги з медичної реабілітації у вигляді відновної терапії, профілактичних заходів, реконструктивної хірургії, санаторно-курортного лікування, психіатричної допомоги, медичного спостереження.

Аналіз формування ІПР та визначення потреб інвалідів з патологією внутрішніх органів показав, що в залежності від територіальної належності (табл. 1) визначення потреб інвалідів з патологією серцево-судинної системи мають особливості, а саме – потреба у відновному лікуванні у інвалідів в 100% визначена в 11 областях, найменший показник (35,78) спостерігався в Полтавській області. Потреба в профілактичних заходах не визначалась у Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Чернігівській областях, м. Києві, низький показник відмічений в Чернівецькій області (16,49), АР Крим (30,87), Полтавській обл. (35,78). Показники потреби в реконструктивній хірургії коливались від 17,89 в АР Крим до 0,05 в Одеській області, відсутня потреба в цьому виді медичної реабілітації в Житомирській, Полтавській, Рівненській областях, м. Київ. Потреба інвалідів в санаторно-курортному лікуванні коливалась від 97,21 в м.Київ до 3,27 в м.Севастополі. Потреба в психіатричній

допомозі по областях коливалась в межах від 1,04 в Херсонській до 0,04 у Вінницькій області, у 18 областях – не визначалась. Потреба інвалідів в медичному спостереженні в 100% мала місце в 9 областях, в інших коливалась від 99,94 у Вінницькій до 35,78 у Полтавській областях, не визначалась у Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Одеській, Рівненській, Чернігівській областях.

При патології органів дихання по областях: показники потреби у відновному лікуванні коливались від 100,0% в 14 областях до 38,43% в АР Крим, в профілактичних заходах від 100,0% в 6 адміністративних територіях до 2,89% в Сумській області, в реконструктивній хірургії від 69,31 в АР Крим до 0,48 в Рівненській області, у санаторно-курортному лікуванні від 90,45% в Рівненській до 0,36 у Вінницькій, в психіатричній допомозі мала потребу невелика кількість інвалідів в окремих областях, в медичному спостереженні від 100,0% в 12 областях до 38,96% в Чернівецькій області. Потреба в профілактичних заходах не визначалась у Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Полтавській, Тернопільській, Чернігівській областях, м. Київ; в реконструктивній хірургії в 15 областях, санаторно-курортному лікуванні в АР Крим, в медичному спостереженні у Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Львівській, Одеській Рівненській, Чернігівській областях (табл. 2).

При патології органів травлення по областях: показники потреби у відновному лікуванні коливались від 100,0% в більшості областей до 57,26% в АР Крим, в профілактичних заходах від 100,0% в 9 областях до 24,62% в Чернівецькій області; у Волинській, Полтавській, Чернігівській ця послуга не визначалась, в реконструктивній хірургії від 10,76 в Херсонській до 0,14 в Харківській, в санаторно-курортному лікуванні від 100,0% у Волинській до 0,98 у Вінницькій, в психіатричній допомозі мали потребу тільки окремі інваліди м. Київ; в медичному спостереженні від 100,0% в 13 областях до 24,62% в Чернівецькій області (табл. 3).

При патології сечостатевої системи по областях показник потреби у відновному лікуванні коливався в межах 100,0% – 28,57%, в профілактичних заходах від 100,0% до 21,43%, в медичному спостереженні від 100% до 13,48%, в санаторно-курортному лікуванні від 100% до 10,04%, в реконструктивній хірургії від 3,15 до 0,40 в окремих областях (АР Крим, Івано-Франківській, Луганській, Одеській, Сумській, Херсонській, Чернігівській областях, м. Київ), в психіатричній допомозі – в Херсонській області (табл. 4). Не визначалась потреба в санаторно-курортному лікуванні у Вінницькій, Закарпатській, в медичному спостереженні в Івано-Франківській, Одеській, Чернігівській областях.

Таблиця 1

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу в послугах медичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	Потреба інвалідів в заходах медичної реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Медична реабілітація	93,4	100,0	99,9	88,3	97,9	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	70,0	100,00	100,00	35,8	100,00	96,6	100,00	100,00	81,1	100,00	100,00	97,2	100,00
відновна терапія	92,61	70,01	99,94	88,34	97,99	96,92	100,00	100,00	100,00	100,00	70,00	100,00	100,00	35,78	100,00	96,16	100,00	99,82	81,05	100,00	100,00	97,21	100,00
профілактичні заходи	62,65	30,87	98,12	-	97,99	100,00	-	100,00	100,00	100,00	-	100,00	100,00	35,78	100,00	79,58	100,00	100,00	81,05	16,49	-	-	100,00
реконструктивна хірургія	2,06	17,89	0,06	1,86	-	3,08	2,69	5,30	4,83	2,66	1,09	1,23	0,05	-	-	1,60	1,36	0,62	3,00	1,08	0,62	-	1,09
санаторно-курортне лікування	38,82	7,80	0,91	88,34	54,94	45,91	5,35	82,85	93,93	54,53	54,63	10,52	37,74	23,13	17,46	27,62	7,83	51,03	2,88	75,23	14,17	97,21	3,27
психіатрична допомога	0,10	-	0,04	-	-	-	-	1,25	-	0,59	-	-	-	-	-	-	-	-	1,04	-	-	-	-
медичне спостереження	62,65	100,00	99,94	-	97,99	100,00	-	100,00	100,00	100,00	-	100,00	-	35,78	-	96,56	100,00	100,00	81,12	99,61	-	97,21	100,00

Таблиця 2

Потреба інвалідів з патологією органів дихання в послугах медичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах медичної реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Медична реабілітація	95,45	100,00	100,00	100,00	97,16	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	82,57	100,00	100,00	100,00	100,00	78,35	100,00	100,00	100,00	74,70	99,80	100,00	100,00
відновна терапія	85,69	38,43	100,00	100,00	97,16	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	82,57	100,00	100,00	100,00	100,00	78,35	-	99,91	100,00	38,76	99,81	100,00	100,00
профілактичні заходи	51,25	51,09	99,15	-	97,16	100,00	-	100,00	83,04	100,00	-	98,94	100,00	-	96,50	2,89	-	100,00	99,66	38,96	-	-	100,00
реконструктивна хірургія	5,15	69,31	-	-	-	-	0,21	-	-	1,17	-	-	-	-	0,48	-	-	-	1,03	-	1,52	2,79	-
санаторно-курортне лікування	44,14	-	0,36	88,71	60,45	22,15	1,97	54,84	76,30	48,54	45,25	57,19	59,76	29,61	90,45	71,55	25,73	49,82	81,72	74,70	14,80	32,68	9,33
психіатрична допомога	0,16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,96	-	-	-	6,55	-	-	-	-
медичне спостереження	50,73	100,00	100,00	-	-	100,00	-	100,00	100,00	100,00	-	100,00	-	100,00	-	78,35	100,00	100,00	98,62	38,96	-	100,00	100,00

Таблиця 3

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення в послугах медичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах медичної реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Медична реабілітація	95,54	100,0	100,0	100,0	98,33	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	64,98	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,71	99,10	95,74	100,0	100,0	100,0
відновна терапія	93,99	57,26	100,00	100,00	98,34	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	64,98	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	99,71	99,55	95,74	100,00	100,00	100,00
профілактичні заходи	60,44	38,71	98,47	-	98,34	100,00	-	100,00	89,16	100,00	-	100,00	100,00	-	100,00	68,83	100,00	99,71	99,55	24,62	-	100,00	100,00
реконструктивна хірургія	1,10	1,41	-	0,62	2,70	-	0,81	-	0,25	2,69	0,31	-	1,02	-	-	0,81	-	0,14	10,76	4,86	0,71	1,26	2,13
санаторно-курортне лікування	49,72	59,07	0,98	100,00	63,51	68,77	20,16	91,57	81,28	43,26	61,87	38,59	46,33	66,49	24,79	36,44	44,31	29,80	63,23	72,49	11,67	38,63	8,51
психіатрична допомога	0,43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,83	-
медичне спостереження	60,56	100,00	100,00	-	98,34	100,00	-	100,00	100,00	100,00	-	100,00	-	100,00	100,00	100,00	100,00	99,71	99,10	24,62	-	100,00	100,00

Таблиця 4

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах медичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах медичної реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Медична реабілітація	94,9	100,00	100,00	90,1	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	89,1	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
відновна терапія	91,21	28,57	100,00	90,10	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	67,99	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	99,73	99,65	98,86	100,00	100,00	100,00
профілактичні заходи	60,54	21,43	99,47	-	100,00	100,00	-	100,00	89,04	-	-	100,00	100,00	-	100,00	100,00	100,00	99,73	99,65	98,86	-	100,00	100,00
реконструктивна хірургія	0,67	2,04	-	-	-	-	0,83	-	-	2,17	-	-	1,58	-	-	0,49	-	-	3,51	-	0,40	2,79	-
санаторно-курортне лікування	42,84	61,73	-	65,94	72,66	-	27,98	67,35	87,21	59,57	32,30	40,34	24,21	63,84	100,00	53,88	49,66	18,87	66,32	25,00	10,04	19,52	10,77
психіатрична допомога	0,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,23	-	-	-	-
слухопротезування	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,35	-	-	-	-
кохлеарна імплантація	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
медичне спостереження	69,41	100,00	100,00	27,52	100,00	100,00	-	100,00	100,00	100,00	13,48	100,00	-	100,00	100,00	100,00	100,00	99,73	99,65	98,86	-	100,00	100,00

Приведені дані свідчать про те, що послуга відновного лікування мала однакове розуміння при всіх вище означених патологіях та в основному асоціюється з медикаментозним лікуванням, вона та інші послуги потребують більше детального роз'яснення.

1. **Відновна терапія** – це послуга з медичної реабілітації, яка полягає у впливі на організм інваліда з метою відновлення або компенсації його порушених функцій, знижених в результаті хвороби або травми, вторинної профілактики захворювань та їх ускладнень, відновлення або поліпшення трудових функцій або повернення його дієздатності.

Відповідно до індивідуальної програми реабілітації інваліда проводяться наступні види відновної терапії:

- *Медикаментозна терапія* – застосування лікарських засобів для попередження прогресування хвороби, її загострення та ускладнень;

- *Фізіотерапія* – застосування фізичних природних і штучних чинників в реабілітації інвалідів для корекції основних патофізіологічних зрушень, посилення компенсаторних механізмів, збільшення резервних можливостей організму, відновлення фізичної працездатності;

- *Психотерапія* – застосування комплексу лікувальних впливів на психіку, організм і поведінку інваліда психологічними методами, що забезпечують надання професійної психологічної допомоги щодо пом'якшення або ліквідації психічних, нервових і психосоматичних розладів інваліда;

- *Логопедична допомога* – корекція мовлення.

- реабілітаційний режим.

2. **Профілактичні заходи** для інвалідів представляють собою третинну профілактику – це комплекс медичних, психологічних, педагогічних, соціальних заходів, спрямованих на усунення або компенсацію обмежень життєдіяльності, втрачених функцій з метою можливо більш повного відновлення соціального і професійного статусу, попередження рецидивів та хронізації захворювання.

Профілактична спрямованість вітчизняної охорони здоров'я найбільш яскраво проявляється в диспансеризації населення.

Диспансеризація – метод активного динамічного спостереження за хворими, що страждають хронічними захворюваннями, найбільш часто приводять до тимчасової непрацездатності, інвалідності, смертності, або перенесли деякі гострі захворювання; особами, що мають фактори ризику. Цей метод направлений на попередження захворювань, активне їх виявлення в ранніх стадіях і своєчасне проведення лікувально-оздоровчих і реабілітаційних заходів.

3. **Реконструктивна хірургія** – це проведення хірургічних операцій (в т.ч. високотехнологічних), спрямованих на відновлення структури і функцій органів, запобігання або зменшення наслідків вроджених або набутих дефектів.

Дозволяє оперативно відновити анатомічну цілісність і фізіологічну спроможність організму методами косметології, органовідновлюючої та органозамінюючої хірургії.

Послуги з реконструктивної хірургії надаються в наступних формах:

- реконструктивні і реконструктивно-пластичні операції;
- операції з пересадки органів і тканин;
- ендопротезування (вбудовування в структуру органів внутрішніх протезів, які мають біологічну сумісність з тканинами і адекватну механічну поведінку).

4. **Санаторно-курортне лікування** – це послуга з медичної реабілітації, що здійснюється на основі використання природних лікувальних факторів з

профілактичною, лікувальною і реабілітаційною метою в умовах перебування на курорті, в лікувально-оздоровчій місцевості, в санаторно-курортних організаціях.

Порядок забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками затверджений постановою Кабінету міністрів України від 22.02.2006 р. № 187. У ньому зазначено, що органи соціального захисту населення забезпечують безкоштовними путівками в санаторно-курортні заклади інвалідів усіх категорій за рахунок коштів, передбачених Міністерством соціальної політики України.

Рекомендації по санаторно-курортному лікуванні повинні мати лікувальний профіль, кратність, строк та сезон рекомендованого лікування, необхідність супроводу інваліда до місця лікування та під час проведення лікування.

5. Психіатрична допомога – комплекс спеціальних заходів, спрямованих на обстеження стану психічного здоров'я осіб на підставах та в порядку, передбачених Законом «Про психіатричну допомогу» та іншими законами, профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд та медико-соціальну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади.

Існують: невідкладна, амбулаторна і стаціонарна психіатрична допомога, проведення психіатричної експертизи, соціально-побутова допомога (у тому числі у влаштуванні інвалідів та людей похилого віку), сприяння в працевлаштуванні осіб, які страждають психічними розладами, вирішення питань опіки, консультації з правових питань та інші види юридичної допомоги.

6. Медичне спостереження полягає у вивченні, дослідженні ходу перебігу захворювання, оцінці зміни стану здоров'я інвалідів та інших параметрів інвалідності. Мета – контроль за ходом реабілітаційного процесу і оцінка його результатів. Проводиться в період між черговими оглядами відповідно до індивідуальної програми реабілітації інваліда.

Психолого-педагогічна реабілітація

Психолого-педагогічна реабілітація – система психологічних та педагогічних заходів, спрямованих на формування способів оволодіння знаннями, уміннями і навичками, надання психологічної допомоги, зокрема щодо формування самоутвердження і належної самооцінки особою своїх можливостей, засвоєння правил суспільної поведінки шляхом здійснення системної навчально-виховної роботи.

Мета: надання психолого-педагогічної допомоги інваліду, корекційне навчання з метою оволодіння знаннями, уміннями і навичками, необхідними для життя і особистісного розвитку в суспільстві.

Очікувані результати: засвоєння інвалідом необхідних знань про оточуюче середовище та правила функціонування світу й суспільства, оволодіння навичками письма, читання, рахування.

Послуги з психолого-педагогічної реабілітації, що передбачені в ППР: консультування, психолого-педагогічна діагностика, психолого-педагогічний патронаж, психологічна та педагогічна корекція, освітні послуги.

Аналіз формування ППР та визначення потреб інвалідів з патологією внутрішніх органів реабілітологами та лікарями МСЕК свідчить, що при серцево-судинній патології по областях (табл. 5) показники потреб інвалідів в психолого-педагогічній реабілітації коливались в великих межах, а саме: показники потреб в консультуванні – від 94,43 в Кіровоградській до 0,74 у Вінницькій області, психолого-педагогічної діагностики від 22,13 в Кіровоградській до 0,11 в АР Крим, в освітніх послугах від 5,56 в Рівненській до 0,11 у Вінницькій області. В Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Полтавській, Чернігівській, м.Київ та м. Севастополь потреби в даному

виді реабілітації взагалі не визначались.

При патології органів дихання потреба інвалідів в психолого-педагогічній реабілітації в областях була різною (табл. 6): в необхідності консультування показник коливався від 96,34 в Рівненській до 0,73 у Вінницькій, в психолого-педагогічній діагностиці від 30,0 в Херсонській до 0,64 в Рівненській, психолого-педагогічній корекції від 21,03 в Херсонській до 4,75 в Закарпатській, освітні послуги від 5,73 в Рівненській до 0,32 в Херсонській області. Послуги даного виду реабілітації інвалідам з патологією органів дихання не визначались у Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Полтавській, Сумській областях, м. Севастополь.

При патології органів травлення по областях показник потреби в консультуванні коливався від 59,19 в Херсонській до 0,60 в Луганській, в психолого-педагогічній діагностиці від 56,90 в Кіровоградській до 1,01 в АР Крим, в психолого-педагогічному патронажі тільки 0,40 в АР Крим, в інших областях ця послуга не визначалась, в психологічній та педагогічній корекції від 30,04 в Херсонській до 2,28 в Закарпатській, освітні послуги від 7,77 в Рівненській до 0,20 в АР Крим. В Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Харківській, м. Севастополь послуги з психолого-педагогічної реабілітації не визначались.

При патології сечостатевої системи по областях показник потреби в консультуванні коливався в межах від 71,23 в Кіровоградській до 0,27 у Вінницькій області, в психолого-педагогічній діагностиці від 69,41 в Кіровоградській до 0,90 в Одеській, в психолого-педагогічній корекції від 18,60 в Херсонській до 1,78 в Закарпатській, в освітніх послугах від 9,45 в Рівненській до 0,78 в Львівській області. Потреба інвалідів в даному виді реабілітації не визначалось в Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Луганській, Харківській, м. Київ, м. Севастополь.

Отримані дані показують різницю підходів в областях при формуванні даного розділу ІПР у зв'язку з нечіткою методичною визначеністю. Відсутність послуг з психологічної реабілітації в ІПР ніяк не може замінити психолого-педагогічне консультування та діагностика.

Коли йдеться про психолого-педагогічну реабілітацію, маються на увазі діти-інваліди та інваліди з дитинства. Підходи до визначення інвалідності з дитинства та загального захворювання відрізняються, оскільки метою реабілітації інвалідів з дитинства є адаптація, на відміну від інвалідів, що мали нормальне дитинство і стали інвалідами після 16-18 років, мета реабілітації яких – інтеграція в суспільство.

Для інвалідів з дитинства, які направляються в соціальні заклади для інвалідів (будинки-інтернати), психолого-педагогічна реабілітація спрямована на подолання стресу, збереження емоційної стабільності, а також на адаптацію при вступі, на зняття емоційної напруги після закінчення лікувально-трудової діяльності, на вирішення конфліктів, на створення сприятливого психологічного клімату у відділеннях і в кімнатах.

Установами, що здійснюють консультативну, методичну, психолого-педагогічну, корекційно-розвиткову, аналітичну, прогностичну, профілактичну, просвітницьку діяльність в Україні, є психолого-медико-педагогічні консультації. Їх діяльність регламентується спільним наказом Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004 N 569/38 «Про затвердження Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 623/61 від 23.06.2011).

Таблиця 6

Потреба інвалідів з патологією органів дихання в послугах психолого-педагогічної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	реабілітації Потреба інвалідів в заходах	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Психолого-педагогічна реабілітація	5,81	6,92	0,73	-	-	6,96	-	-	2,17	4,68	-	4,69	6,77	-	96,34	-	0,77	33,72	61,03	1,20	1,52	15,6	-
консультування	8,82	6,92	0,73	-	-	6,96	-	-	2,17	-	-	-	6,77	-	96,34	-	-	33,72	61,03	-	-	15,64	-
психолого-педагогічна діагностика	0,89	3,19	-	-	-	-	-	-	2,17	-	-	-	-	-	0,64	-	-	-	30,00	0,40	-	-	-
психолого-педагогічний патронаж	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
психологічна та педагогічна корекція	0,49	-	-	-	-	4,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21,03	-	-	-	-
освітні послуги:	0,78	-	-	-	-	-	-	-	-	4,68	-	4,69	-	-	5,73	-	0,77	-	0,34	1,20	1,52	-	-
колективна форма навчання, у т. ч. інтегроване та інклюзивне навчання	0,77	-	-	-	-	-	-	-	-	4,68	-	4,69	-	-	5,73	-	0,77	-	0,34	1,20	1,52	-	-
індивідуальна форма навчання	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,32	-	-	-	-	-	-	-	-
дистанційна форма навчання, екстернат	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 8

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах психолого-педагогічної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Психолого-педагогічна реабілітація	9,00	6,88	0,27	1,58	-	6,22	-	-	71,23	-	0,78	3,98	16,29	24,11	9,45	10,19	2,36	-	58,60	44,70	1,20	-	-
консультування	8,07	2,04	0,27	-	-	6,22	-	-	71,23	-	-	-	16,29	24,11	-	10,19	-	-	58,60	44,70	-	-	-
психолого-педагогічна діагностика	3,45	2,81	-	-	-	-	-	-	69,41	-	-	-	0,90	-	-	7,28	-	-	27,72	-	-	-	-
психолого-педагогічний патронаж	0,05	1,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
психологічна та педагогічна корекція	1,26	6,89	-	-	-	1,78	-	-	5,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,60	-	-	-	-
освітні послуги:	0,59	-	-	1,58	-	-	-	-	-	-	0,78	-	-	-	9,45	-	-	-	1,05	-	-	-	-
колективна форма навчання, у т. ч. інтегроване та інклюзивне навчання	0,82	-	-	1,58	-	-	-	-	-	-	0,78	3,98	-	-	9,45	-	2,36	-	1,05	-	1,20	-	-
індивідуальна форма навчання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
дистанційна форма навчання, екстернат	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Фізична реабілітація

Фізична реабілітація – система заходів, спрямованих на вироблення і застосування комплексів фізичних вправ на різних етапах лікування і реабілітації, що забезпечують функціональне відновлення особи, виявляють і розвивають резервні і компенсаторні можливості організму шляхом вироблення нових рухів, компенсаторних навичок, користування технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення.

В ІПР з фізичної реабілітації передбачені послуги з консультування, ерготерапії, кінезотерапії, лікувального масажу, лікувальної фізкультури.

Але даний вид реабілітації у інвалідів при патології внутрішніх органів використовується не повністю.

Так, при патології системи кровообігу в залежності від адміністративної території (табл. 9) показники потреб інвалідів у фізичній реабілітації, а саме в консультуванні коливаються в межах від 97,75 у Вінницькій до 1,04 у Сумській, в лікувальній фізкультурі від 100,0 в Луганській, м. Севастополь до 0,11 у Вінницькій, в лікувальному масажі від 35,78 в Полтавській до 0,13 у Вінницькій області, в кінезотерапії від 56,35 в Херсонській до 2,01 у Харківській області. Потреба у фізичній реабілітації не визначалась в АР Крим, Рівненській, Чернігівській областях. По одній послугі визначена потреба у Волинській, Житомирській, Київській, Львівській, Чернівецькій областях, м. Севастополь, що свідчить про різні підходи в необхідності фізичної реабілітації інвалідів з патологією серцево-судинної системи в різних областях.

При патології органів дихання по областях показник потреб в послугах фізичної реабілітації коливався в межах: в консультуванні від 98,54 у Вінницькій до 7,63 в Чернівецькій, в лікувальній фізкультурі від 100,0 в Луганській, м.Севастополь до 0,12 у Вінницькій, лікувальному масажі від 97,69 в Тернопільській до 0,12 у Вінницькій області. Потреба в ерготерапії спостерігалась в окремих випадках в окремих областях (табл. 10).

При патології органів травлення по областях показник потреби в консультуванні коливався в широких межах від 98,26 у Вінницькій до 6,32 в Закарпатській, в лікувальній фізкультурі від 100,0 в Луганській до 0,54 у Вінницькій, в лікувальному масажі від 19,73 в Херсонській до 0,54 у Вінницькій області. Потреба у фізичній реабілітації інвалідам з патологією органів травлення не визначена у Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Харківській, Чернівецькій, Чернігівській областях, м. Київ, м. Севастополь (табл. 11).

При патології сечостатевої системи по областях показник послуги з консультування коливався в межах від 99,20 у Вінницькій до 14,91 в Рівненській, з лікувальної фізкультури від 100,0 в Луганській до 11,43 в Київській області, з лікувального масажу від 47,56 в Закарпатській до 0,27 у Вінницькій області. Послуги

з кінезо- та ерготерапії визначені тільки в Херсонській області. У Волинській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Чернівецькій, Чернігівській областях, м. Київ, м. Севастополь послуги з фізичної реабілітації у інвалідів сечостатевої системи не визначались (табл. 12).

Консультавання – надання консультативної допомоги з визначенням показаних видів фізичної реабілітації. Послуга забезпечується реабілітологом МСЕК з залученням відповідних спеціалістів лікувально-профілактичної мережі.

Ерготерапія – один з напрямків фізичної реабілітації, при якому здійснюється терапевтичний вплив на інвалідів з метою відновлення втрачених або придбання нових можливостей для повернення пацієнта до активного життя за допомогою набору стимулюючих процедур розвитку рухового апарату і пластики, через хобі чи захоплення, тактильні впливи, звуки, запахи, інтереси до музики і танців, малювання і вишивку, рішення головоломок, залучення до рукоділля та/або моделювання, а також – до посиленої трудової діяльності, за допомогою щоденних навантажень і спортивних вправ та інших видів активної діяльності. Ерготерапія або окупаційна терапія – метод надання особам допомоги через підбір доступних занять і способів діяльності для того, щоб вони змогли досягти максимально високого рівня незалежності і самостійності в повсякденному житті. Ерготерапія базується на тому факті, що цілеспрямована дія, що має для людини сенс, діяльність, спрямована на вирішення певної задачі, покращує її моторні, пізнавальні, побутові та трудові, дозвілєві та соціальні емоційні функціональні можливості.

Кінезотерапія є однією з форм лікувальної фізичної культури людини, коли, виконуючи активні і пасивні рухи, певні вправи лікувальної гімнастики, досягається конкретний терапевтичний результат.

Кінезотерапія – це активний метод лікування, при якому хворий повноцінно бере участь в оздоровчому процесі.

Розрізняють:

Активну кінезотерапію (коли пацієнт рухається сам):

Лікувальна фізкультура,

• Рухливі ігри,

Пасивні методи:

• Масаж,

• Механотерапія (лікування фізичними вправами за допомогою спеціальних апаратів),

• Метод витягування.

В кінезотерапії розрізняють дві специфічних методики: відновлення рухових можливостей організму і навчання пацієнта рухам (руховим діям).

ЛФК (лікувальна фізкультура) як елемент фізичної реабілітації являє собою систему заходів щодо відновлення або компенсації втрачених фізичних можливостей і інтелектуальних здібностей, підвищення функціонального стану організму,

поліпшення фізичних якостей, психоемоційної стійкості й адаптаційних резервів організму інваліда різними методами впливу. Основні засоби ЛФК – фізичні вправи та елементи спорту. Включають індивідуальні заняття, дихальну гімнастику, терренкур.

Лікувальний масаж є ефективним реабілітаційним методом, який застосовується з метою нормалізації функцій організму при різних захворюваннях і ушкодженнях. *Класичний масаж* – основний метод у лікувальному масажі, тому що має різноманітні прийоми, дозволяє широко варіювати дозування, візуально контролювати точність виконання прийомів і оцінювати їх результати. Лікувальний масаж класифікується в залежності від нозологічних одиниць, при яких він застосовується: масаж при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарата, масаж при захворюваннях і травмах нервової системи, масаж при захворюваннях внутрішніх органів тощо. Лікувальний масаж при всіх захворюваннях і ушкодженнях проводиться відповідно до етапів реабілітації.

Застосування методів фізичної реабілітації при серцево-судинних захворюваннях дозволяє надавати тонізуючу, трофічну дію, формувати компенсацію та нормалізацію функцій;

- при захворюваннях органів дихання – досягати регресії зворотних та стабілізації незворотних змін в легенях, відновлення та покращення функцій зовнішнього дихання та серцево-судинної системи, психологічного статусу та працездатності;

- при патології шлунково-кишкового тракту – сприяти активізації крово- та лімфообігу в черевній порожнині, покращенню моторної функції кишківника, нормалізації нейро-гуморальної регуляції травної системи, підняттю тонусу та загальному оздоровленню організму;

- при патології сечостатевої системи – спрямоване на покращення функції нирок, формування стійкої компенсації.

Таблиця 9

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу в послугах фізичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Фізична реабілітація	43,40	35,13	97,75	14,08	85,43	18,36	-	3,95	80,78	100,0	8,23	3,41	10,75	35,78	-	35,47	95,29	93,16	80,19	18,58	-	29,88	100,0
консультування	28,94	-	97,75	-	-	18,36	-	-	70,38	-	-	3,42	10,75	35,78	-	1,04	95,29	93,16	80,20	-	-	29,88	-
ерготерапія	0,06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,05	1,72	-	-	-	-
кінезотерапія	1,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,01	56,35	-	-	-	-
лікувальний масаж	4,34	-	0,13	-	-	18,36	-	-	12,23	8,17	-	-	5,51	35,78	-	2,56	-	9,99	11,22	-	-	-	-
лікувальна фізкультура	33,36	-	0,11	14,08	85,42	18,36	-	3,95	80,78	100,00	8,24	3,42	7,39	35,78	-	35,47	95,29	91,24	79,89	18,58	-	29,88	100,00

м.Севастополь

Таблиця 10

Потреба інвалідів з патологією органів дихання в послугах фізичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Фізична реабілітація	41,84	29,51	98,54	-	75,37	100,0	-	25,81	83,04	100,0	-	67,47	79,08	68,88	90,13	73,61	97,69	36,69	94,14	7,63	-	-	100,0
консультування	29,42	34,97	98,54	-	-	21,84	-	25,81	83,04	-	-	67,47	31,87	68,88	90,13	14,64	97,69	36,69	82,41	7,63	-	-	-
ерготерапія	0,29	0,73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12,76	-	-	-	-
кінезотерапія	0,83	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44,14	-	-	-	-
лікувальний масаж	26,09	9,93	0,12	-	73,21	21,84	-	25,81	6,74	35,67	-	-	79,08	23,56	76,27	73,61	97,69	22,21	74,14	1,61	-	-	97,33
лікувальна фізкультура	30,69	29,51	0,12	-	75,37	21,84	-	25,81	5,43	100,00	-	67,47	31,87	45,32	82,32	2,47	97,69	22,21	94,14	1,20	-	-	100,00

Таблиця 11

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення в послугах фізичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Фізична реабілітація	20,2	18,3	98,3	-	-	6,3	-	-	52,5	100,0	-	-	-	23,2	24,8	14,9	30,5	-	78,4	-	-	-	-
консультування	13,38	18,35	98,26	-	-	6,32	-	-	50,74	-	-	-	23,22	22,82	-	-	13,51	-	78,48	-	-	-	-
ерготерапія	0,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,35	-	-	-
кінезотерапія	1,36	-	-	-	-	-	-	-	29,80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30,49	-	-	-	-
лікувальний масаж	2,42	-	0,54	-	-	6,32	-	-	2,71	-	-	-	16,90	4,99	9,24	0,81	-	-	19,73	-	-	-	-
лікувальна фізкультура	12,78	16,94	0,54	-	-	6,32	-	-	52,46	100,00	-	-	12,42	24,60	24,79	14,98	30,50	-	67,26	-	-	-	-

м.Севастополь

Таблиця 12

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах фізичної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Фізична реабілітація	25,67	43,88	99,20	-	47,16	47,56	-	13,06	-	100,00	-	-	32,81	56,25	14,91	12,62	41,55	-	80,70	-	-	-	-
консультування	17,42	43,88	99,20	-	-	47,56	-	-	-	-	-	-	32,81	56,25	14,91	-	41,55	-	80,70	-	-	-	-
ерготерапія	0,16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,21	-	-	-	-
кінезотерапія	1,51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40,00	-	-	-	-
лікувальний масаж	4,78	-	0,27	-	-	47,56	-	13,06	-	17,69	-	-	13,80	-	14,91	-	-	-	24,91	-	-	-	-
лікувальна фізкультура	17,67	19,39	-	-	47,16	47,56	-	11,43	-	100,00	-	-	14,93	56,25	14,91	12,62	41,55	-	73,68	-	-	-	-

м.Севастополь

Професійна реабілітація

Професійна реабілітація – система заходів, спрямованих на підготовку особи до професійної діяльності, відновлення чи здобуття професійної працездатності шляхом адаптації, реадaptaції, навчання, перенавчання чи перекваліфікації з можливим подальшим працевлаштуванням та необхідним соціальним супроводженням з урахуванням особистих схильностей та побажань особи.

В ІПР з професійної реабілітації передбачені послуги: експертиза потенційних професійних здібностей, професійна орієнтація, професійний відбір, професійна підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, професійна освіта.

Аналіз формування ІПР та потреб інвалідів в областях показав різні підходи та неповне визначення потреб інвалідів з патологією внутрішніх органів.

Так, при патології органів кровообігу в залежності від адміністративної території показники потреб в професійній реабілітації коливались в експертизі потенційних професійних здібностей від 94,24 в Луганській до 0,02 у Вінницькій, професійній орієнтації від 90,28 в Харківській до 0,02 у Вінницькій, професійному відборі від 25,15 АР Крим до 0,02 у Вінницькій в професійній освіті від 14,55 в Київській до 0,21 у Вінницькій області. У Полтавській та Чернігівській областях при даній патології потреба інвалідів в даному виді реабілітації не визначалась.

При патології органів дихання по областях показник потреб в послугах професійної реабілітації коливався в межах: в експертизі потенційних професійних здібностей від 100,0% в м.Київ до 0,41 в Сумській області, в професійній орієнтації від 44,75 в Рівненській до 0,65 в Кіровоградській, в професійній освіті – від 20,16 у Волинській до 0,12 у Вінницькій області. В Чернігівській області потреба в професійній реабілітації не визначалась (табл. 14).

При патології органів травлення по областях показник потреби в експертизі потенційних професійних здібностей коливався від 100,0 в Луганській до 4,43 в Кіровоградській, в професійній орієнтації від 98,88 у Волинській до 0,81 в Сумській, професійному відборі від 28,83 в АР Крим до 0,81 в Сумській області, професійній підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації від 38,19 в Чернівецькій до 2,46 в Кіровоградській, професійній освіті від 35,55 в Житомирській до 0,22 у Вінницькій області.

Потреба в професійній реабілітації не визначалась в Чернігівській області (табл. 15).

При патології сечостатевої системи по областях потреба інвалідів в експертизі потенційних професійних здібностей коливався від 100,0 в м. Київ до 1,09 в Рівненській, в професійній орієнтації від 40,18 у Полтавській до 2,23 в Львівській, в професійному відборі від 18,11 в АР Крим до 0,90 в Одеській, професійній підготовці, перепідготовці, від 14,08 до 0,81 в Харківській, професійній освіті від 17,96 в Київській до 0,51 в АР Крим. Послуги з професійної реабілітації не визначались у Вінницькій, Чернігівській областях (табл. 16).

Експертиза потенційних професійних здібностей включає в себе оцінку характеру та ступеню обмеження здатності до трудової (професійної) діяльності, яка є необхідною умовою для визначення потреби інваліда в заходах професійної реабілітації та шляхів його працевлаштування.

Таблиця 13

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу в послугах професійної реабілітації в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Професійна реабілітація	33,84	35,13	0,21	13,38	10,77	21,52	-	14,55	45,34	94,24	7,84	79,22	15,28	-	7,21	18,25	68,07	90,28	48,68	15,25	-	97,21	4,58
експертиза потенційних професійних здібностей	30,11	35,13	0,02	-	-	21,52	-	-	45,34	94,24	-	79,23	15,51	-	7,21	18,25	68,07	90,28	3,31	9,44	-	97,21	-
професійна орієнтація	14,21	26,46	0,02	-	-	-	-	-	40,60	0,22	-	3,55	2,33	-	2,31	0,32	68,07	90,28	48,68	15,25	-	-	-
професійний відбір	3,08	25,15	0,02	13,38	-	6,46	-	-	0,92	-	7,84	3,55	-	-	2,18	-	-	-	0,67	-	-	-	-
професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації	2,97	30,14	0,02	-	-	11,48	-	-	4,66	2,68	-	-	-	-	2,84	-	1,82	-	9,44	15,17	-	-	4,58
професійна освіта	2,21	2,95	0,21	-	10,77	1,08	0,37	14,55	1,83	0,67	-	-	0,91	-	-	0,48	0,68	9,99	0,55	4,02	-	1,44	1,74

Таблиця 14

Потреба інвалідів з хворобами органів дихання в послугах професійної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Професійна реабілітація	27,45	47,72	0,12	61,40	3,96	7,59	4,35	13,89	2,39	87,28	18,39	91,53	42,83	9,06	65,44	0,41	13,71	4,59	42,07	25,50	-	100,0	6,67
експертиза потенційних професійних здібностей	19,22	47,72	-	-	-	6,33	-	-	0,43	87,28	-	91,53	42,83	-	65,45	0,41	13,71	-	42,07	4,22	-	100,00	-
професійна орієнтація	6,27	36,07	-	-	-	-	-	-	0,65	-	-	5,90	18,92	9,06	44,75	-	0,77	4,59	14,83	5,02	-	-	-
професійний відбір	4,07	19,85	-	-	-	4,75	-	-	0,87	0,88	-	5,90	-	-	45,54	-	0,77	-	10,34	5,02	-	-	-
професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації	9,49	9,29	-	61,42	-	7,59	-	5,46	0,65	1,17	18,40	-	-	-	17,68	-	12,94	1,62	13,10	25,50	-	3,91	-
професійна освіта	4,57	1,73	0,12	20,16	3,96	1,90	4,35	13,90	2,39	5,56	6,04	-	12,35	-	12,90	0,41	0,77	-	1,03	4,22	-	-	6,67

м.Севастополь

Таблиця 15

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення в послугах професійної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Професійна реабілітація	35,51	50,81	0,22	98,88	35,55	14,04	1,08	2,34	6,89	100,0	48,38	85,91	29,43	51,69	11,76	17,00	11,08	2,72	57,85	38,90	-	100,0	4,26
експертиза потенційних професійних здібностей	17,46	50,81	-	-	-	14,04	-	-	4,43	100,00	-	85,91	29,43	-	4,62	17,00	11,08	-	57,85	5,78	-	100,00	-
професійна орієнтація	17,04	12,70	-	98,88	-	-	-	-	6,90	-	48,38	11,07	10,69	51,69	11,76	0,81	3,95	2,72	21,08	16,41	-	-	-
професійний відбір	3,32	28,83	-	3,49	-	5,26	-	-	6,65	-	1,71	11,07	1,22	-	2,10	0,81	-	-	17,49	16,41	-	-	-
професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації	5,95	15,93	-	16,83	-	6,14	-	-	2,46	-	8,24	-	-	-	8,82	-	7,13	-	12,11	38,91	-	10,11	3,19
професійна освіта	3,97	3,83	0,22	-	35,55	4,91	1,08	2,34	1,72	4,19	-	-	3,46	-	3,78	1,62	3,95	-	3,14	-	-	1,81	4,26

Таблиця 16

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах професійної реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Професійна реабілітація	25,79	50,00	-	4,55	3,30	6,67	12,28	17,96	10,05	100,00	2,23	60,80	26,02	40,18	8,73	38,83	14,53	6,74	43,86	30,27	-	100,00	3,08
експертиза потенційних професійних здібностей	21,15	50,00	-	-	-	6,67	-	-	10,05	114,44	-	60,80	26,02	-	1,09	38,83	14,53	-	43,86	15,15	-	100,00	-
професійна орієнтація	7,86	28,57	-	4,55	-	-	18,28	-	6,39	-	2,23	17,61	7,69	40,18	8,73	9,22	2,36	6,74	16,84	29,92	-	-	-
професійний відбір	2,19	18,11	-	-	-	2,22	-	-	0,91	2,17	-	17,61	0,90	-	1,09	-	2,36	-	12,98	-	-	-	-
професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації	3,16	14,80	-	-	-	-	-	-	3,20	9,39	-	-	1,36	-	2,55	-	12,16	0,81	12,28	-	-	10,97	3,08
професійна освіта	2,46	0,51	-	-	3,30	-	-	17,96	4,57	7,58	-	-	9,73	-	1,82	4,37	2,36	-	8,77	-	-	-	3,08

Профорієнтація – комплексна науково обґрунтована система форм, методів та засобів впливу на особу (в тому числі інваліда) з метою оптимізації її професійного самовизначення на основі врахування професійно важливих особистісних характеристик кожного індивідуума та потреб ринку праці. Процес професійної орієнтації включає наступні етапи: професійну інформацію, професійну консультацію (в тому числі лікарську), професійний підбір, відбір необхідної професії, професійне виховання і освіту, корекцію професійних інтересів, професійну адаптацію та ін.

Професійна інформація забезпечує ознайомлення зі змістом і перспективами розвитку професій, формами та умовами їх здобуття, станом та потребами ринку праці в кадрах, вимогами професій до особистості, можливостями професійно-кваліфікаційного становлення.

Професійна консультація ґрунтується на науково організованій системі взаємодії психолога-профконсультанта і особи, що потребує допомоги у виборі або зміні професії чи виду діяльності, на основі вивчення індивідуально-психологічних характеристик, особливостей життєвої ситуації, професійних інтересів, нахилів, стану здоров'я особи та з урахуванням потреб ринку праці.

Професійний підбір – процес, що включає сукупність методів вивчення біопсихосоціального статусу особи або інваліда (професійно-діагностичне обстеження) з метою формування їм рекомендацій про можливі напрямки їх подальшої професійної діяльності, які більше всього відповідали б стану їх здоров'я, працездатності, професійним інтересам, схильностям і бажанням. Підбор інвалідам професійної діяльності здійснюється установами державної служби МСЭ, районними і міськими центрами зайнятості населення, біржами праці інвалідів, центрами професійної реабілітації інвалідів (профвідбір), лікарями підліткових кабінетів лікувально-профілактичних установ (лікарська професійна консультація) та ін.

Професійний відбір здійснюється з метою визначення ступеню придатності особи до окремих видів професійної діяльності згідно з нормативними вимогами.

До заходів **підготовки інвалідів до професійної праці** відносяться загальноосвітня підготовка і трудове навчання; професійне навчання і перенавчання; забезпечення інвалідів технічними засобами пристосування до праці і навчання користуванню ними; відновлення колишніх, формування і розвиток нових професійно значимих психофізіологічних якостей і здібностей у процесі трудотерапії, професійного тренінгу; формування позитивної установки на професійне перенавчання і працю та ін. Професійного навчання потребують інваліди, не здатні продовжити роботу у своїй колишній професії.

Професійне навчання (освіта, перепідготовка, перенавчання, підвищення кваліфікації) інвалідів проводиться:

- 1) у загальній системі професійної освіти та підготовки населення:
 - установи початкової, середньої та вищої професійної освіти (ПТУ, технікуми, вузи);
 - підприємства, установи й організації (індивідуальне, групове, курсове навчання).
- 2) у системі підготовки безробітних громадян служби зайнятості населення (курси, училища, технікуми й інші типи освітніх установ - відповідно до

договорів, укладених з службою зайнятості населення про навчання безробітних громадян, одержують професійну-підготовку);

3) у спеціалізованій системі професійної освіти інвалідів:

- спеціалізовані освітні установи вищого професійної освіти для інвалідів;

- центри професійної реабілітації інвалідів;

- центри соціально-трудової реабілітації інвалідів;

- учбово-виробничі підприємства ВОС і ВОГ;

- спеціалізовані підприємства, у тому числі підприємства, установи, що діють у складі громадських організацій інвалідів (індивідуальне, групове, курсове навчання).

Трудова реабілітація

Трудова реабілітація – система заходів, розроблених з урахуванням схильностей, фізичних, розумових і психічних можливостей особи і спрямованих на оволодіння трудовими навичками забезпечення трудової діяльності та адаптацію у виробничих умовах, у тому числі шляхом створення спеціальних чи спеціально пристосованих робочих місць.

Трудова реабілітація передбачає тренування відновленої моторної здатності з використанням засобів реабілітації з метою створення інваліду умов для праці по можливості у звичайному виробничому середовищі за допомогою індивідуальних заходів.

В ІПР з трудової рекомендації передбачені послуги: пристосування та створення робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб інваліда, раціональне працевлаштування, визначення професій і спеціальностей, які доступні за станом здоров'я.

Аналіз формування ІПР показав різні підходи до визначення потреб інвалідів в даному виді реабілітації.

Так, при хворобах системи кровообігу в залежності від адміністративної території (табл. 17) показник потреби в раціональному працевлаштуванні коливався від 99,47 у Вінницькій до 6,46 в Закарпатській; пристосування робочого місця до потреб інваліда від 47,88 в Львівській до 0,02 у Вінницькій області.

При патології органів дихання в областях показник потреби в раціональному працевлаштуванні коливався від 99,88 у Волинській до 4,95 в Сумській, в пристосуванні та створенні робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб від 84,28 в Тернопільській до 0,41 у Волинській області (табл. 18).

При патології органів травлення по областях потреба в трудовій реабілітації коливалась в межах від 92,83 в Житомирській до 4,74 в Закарпатській, в пристосуванні та створенні робочого місця з урахуванням потреб інваліда від 58,84 в м. Київ до 0,24 в Чернігівській області (табл. 19).

При патології сечостатевої системи по областях потреба в раціональному працевлаштуванні коливалась від 88,99 в Житомирській до 8,25 в Сумській, в пристосуванні робочого місця до потреб інваліда від 59,67 в м. Київ до 0,90 в Одеській області (табл. 1.4.10). Потреба в трудовій реабілітації не визначалась в Івано-Франківській області.

Таблиця 17

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу в послугах трудової реабілітації в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Трудова реабілітація	33,84	7,91	0,53	78,76	32,94	3,68	11,59	43,16	22,46	27,80	47,88	79,23	47,61	30,51	79,76	6,57	69,88	54,56	68,12	60,68	9,05	18,74	34,42
приспосовування та створення робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб інваліда	14,61	-	0,02	78,76	-	-	11,59	23,03	3,41	27,80	47,88	-	5,67	-	17,46	4,72	5,67	7,87	2,08	5,80	-	18,74	34,42
раціональне працевлаштування (поновлення трудової діяльності інваліда за колишньою або за новою професією)	38,98	6,81	99,47	14,00	32,94	6,46	-	43,16	22,46	27,80	8,20	79,23	47,61	30,51	79,76	6,57	69,88	54,56	66,22	60,68	9,05	18,74	30,07

Таблиця 18

Потреба інвалідів з патологією органів дихання в послугах трудової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	реабілітації Потреба інвалідів в заходах	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Трудова реабілітація	56,09	11,66	99,83	81,59	90,82	10,44	12,22	74,69	55,43	10,53	60,19	91,53	50,79	23,56	81,37	4,95	84,28	89,84	62,76	40,36	26,19	16,48	13,33
приспосування та створення робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб інваліда	21,52	2,37	-	81,59	-	-	12,22	17,37	-	10,53	60,19	-	4,98	-	15,76	0,41	84,28	-	4,83	35,54	-	16,48	13,33
раціональне працевлаштування (поновлення трудової діяльності інваліда за колишньою або за новою професією)	39,18	11,66	99,88	-	90,82	10,44	-	74,69	55,43	10,53	-	91,53	50,80	23,56	10,35	4,95	84,28	89,84	53,45	59,04	26,19	16,48	-

Таблиця 19

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення в послугах трудової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Трудова реабілітація	47,44	28,43	99,78	-	92,83	4,74	18,18	68,62	57,64	29,04	40,02	85,91	52,75	51,69	33,19	4,86	35,66	90,69	61,43	44,68	24,76	58,84	43,62
приспосування та створення робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб інваліда	13,69	1,81	-	-	-	-	18,18	22,95	0,25	29,04	40,02	-	5,50	51,69	1,89	3,64	2,12	-	4,04	-	0,24	58,84	27,66
раціональне працевлаштування (поновлення трудової діяльності інваліда за колишньою або за новою професією)	39,02	28,43	99,78	-	92,83	4,74	-	68,62	57,64	29,04	-	85,91	52,75	-	33,19	4,86	35,66	90,69	61,43	44,68	24,76	58,84	43,62

Таблиця 20

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах трудової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	реабілітації Потреба інвалідів в заходах	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Трудова реабілітація	40,94	23,72	100,00	18,81	88,99	2,67	-	55,10	55,71	19,49	9,21	65,34	38,01	56,25	45,45	9,71	44,59	71,16	61,75	43,30	22,09	59,67	29,23
приспосаування та створення робочого місця з урахуванням безпеки та особливих потреб інваліда	8,69	15,56	-	4,95	-	-	-	20,41	0,91	19,49	2,42	-	0,90	-	1,45	9,71	2,70	-	7,02	17,80	-	59,67	26,15
раціональне працевлаштування (поновлення трудової діяльності інваліда за колишньою або за новою професією)	36,22	23,72	100,00	18,81	88,99	2,67	-	55,10	55,71	19,49	9,21	65,34	38,01	56,25	45,45	8,25	44,59	71,16	50,88	43,29	22,09	-	29,23

Спеціально створені виробничі умови – комплекс заходів і пільг, що забезпечують необхідні для інваліда умови і режим праці: значно скорочений робочий день з наданням показаних видів праці, індивідуальні норми виробітку, введення додаткових перерв, суворе дотримання санітарно-гігієнічних норм, оснащення робочого місця спеціальними технічними засобами, систематичне медичне спостереження, можливість цілком або частково працювати вдома та інші особливості працевлаштування, які формулюються фахівцями бюро МСЭ.

Спеціалізоване робоче місце інваліда – робоче місце, обладнане спеціальним технічним оснащенням, пристосуваннями і пристроями для праці інваліда з урахуванням анатомічних дефектів чи нозологічних форм захворювання та з урахуванням рекомендацій МСЕК, професійних навичок і знань інваліда. Причому таке робоче місце може бути створене як на виробництві, так і вдома.

Звичайне робоче місце, якщо за умовами праці та з урахуванням фізичних можливостей інваліда воно може бути використано для його працевлаштування.

Робоче місце інваліда – робоче місце в професії, що не протипоказана конкретному інваліду та входить до 4% квоти робочих місць на підприємстві.

Раціональне працевлаштування – такий вид трудової діяльності, що потенційно і реально забезпечує на виробництві необхідні умови для досягнення соціально-трудової адаптації і реабілітації інваліда (відновлення, компенсацію або підтримку на колишньому рівні порушених функцій і здоров'я інваліда), а також припускає кваліфікаційне зростання, відновлення працездатності і закріплення його на виробництві.

Критеріями раціональності трудового працевлаштування інвалідів III групи є:

- показаність виконуваної роботи, що оцінюється відповідністю вимог професійної діяльності (характеру, умов, режиму і форми організації праці) стану здоров'я інваліда, тобто відсутністю медичних протипоказань у роботі;

- придатність інваліда виконувати роботу в повному обсязі з достатньою продуктивністю і якістю, оцінювана відповідністю психофізіологічних якостей і здібностей інваліда вимогам професійної діяльності, тобто відсутністю технічних протипоказань до роботи;

- можливість кваліфікаційного росту у виконуваній інвалідом професійній діяльності, тобто досягнення ним у новій професії такого ж рівня кваліфікації, яку він мав в колишній професії (рівноцінне працевлаштування).

Для оцінки раціональності працевлаштування інвалідів I й II групи використовується тільки перший критерій.

Фізкультурно-спортивна реабілітація

Фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей організму для покращення фізичного і психологічного стану

Мета: вироблення та покращення навичок рухової активності, оздоровлення.

Очікувані результати: уміння особи, із відповідною для неї мірою сторонньої підтримки, застосовувати навички рухової активності під час занять фізкультурою та спортом. Активізувати компенсаторні функції організму інваліда та позитивні мотивації до адаптації у суспільстві.

Аналіз ІПР інвалідів з патологією внутрішніх органів свідчить, що потреба інвалідів даному виді реабілітації визначалась в ІПР в окремих випадках та в окремих областях. Так, показник потреби інвалідів при серцево-судинних захворюваннях склав 0,24, органів дихання 1,86, травлення – 4,22, сечостатевої системи – 0,75. Області, в яких надавались рекомендації по фізкультурно-спортивній реабілітації – Київська, Луганська, Тернопільська, Львівська, Миколаївська, Рівненська.

Різними формами фізкультурно-реабілітаційної роботи в Україні охоплені інваліди з вадами слуху, зору, порушеннями опорно-рухового апарату, церебральним паралічем, вадами розумового і фізичного розвитку. З патологією внутрішніх органів даний вид реабілітації пропонується в меншій мірі.

Згідно з переліком видів спорту, визнаних в Україні, для осіб з вадами слуху, зору, порушеннями опорно-рухового апарату, відхиленнями розумового розвитку культивуються бадмінтон, баскетбол, баскетбол на візках, боротьба греко-римська, боротьба вільна, біатлон, більярдний спорт, волейбол сидячи, велосипедний спорт (трек, шосе), вітрильний спорт, голбол, гімнастика спортивна, гімнастика художня, гірськолижний спорт, дзюдо, ковзанярський спорт, легка атлетика, лижні гонки, плавання, пауерліфтинг, ролінгбол, спортивне орієнтування, стрільба з лука, софтбол, теніс, теніс на візках, теніс настільний, футбол, фехтування, хокей з шайбою, хокей на траві, шашки, шахи, спортивні танці на візках. Спортивні секції та фізкультурно-реабілітаційні групи відвідують понад 28 тис. інвалідів, близько 14,5 тис. з яких – діти шкільного віку, проводиться понад 200 спартакіад, чемпіонатів, кубків, першостей та інших змагань серед інвалідів з вадами зору, слуху, порушеннями опорно-рухового апарату та з вадами розумового розвитку. У регіональних центрах активно розвивається 17 видів спорту серед інвалідів з вадами слуху, з вадами зору – 12, з порушеннями опорно-рухового апарату – 17, з вадами розумового і фізичного розвитку – 10.

На жаль, на практиці в багатьох регіонах склалася ситуація, що в організації фізкультурно-спортивної діяльності інвалідів існує пріоритет у підтримці дитячо-юнацьких спеціальних спортивних шкіл, тоді як фізкультурно-спортивна зайнятість дорослих інвалідів, як правило, є прерогативою самодіяльних об'єднань інвалідів за видом інвалідизуючої патології.

Соціально-побутова реабілітація

Соціальна реабілітація – система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, соціального обслуговування, задоволення потреби у забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації.

Мета: забезпечення умов для соціальної адаптації інваліда, активної участі у житті, набуття соціального статусу, здатності до підтриманої суспільної і родинно-побутової діяльності.

Очікувані результати: розвинені навички максимально можливого для інваліда самостійного соціального функціонування у громаді.

Згідно з ІПР послуги з соціально-побутової реабілітації, які повинні надаватись інваліду є навчання основним соціальним навичкам, пристосування меблів, установлення обладнання для адаптації житлових приміщень. Соціально-побутовий патронаж, працетерапія.

Аналіз ІПР інвалідів з патологією внутрішніх органів свідчить про недостатнє розуміння змісту послуг та неповне визначення послуг даного виду реабілітації.

Так, при патології системи кровообігу в залежності від адміністративної території (табл. 21) потреба інвалідів в соціально-побутовій реабілітації коливалась в значних межах: показник навчання основним соціальним навичкам – від 4,18 в Луганській області до 0,02 у Вінницькій, пристосування меблів, установлення обладнання для адаптації житлових приміщень – від 0,31 в Івано-Франківській до 0,02 у Вінницькій, соціально-побутового патронажу – від 12,58 в Житомирській до 0,08 в Луганській області, потреба в працетерапії визначена в одиничному випадку у Вінницькій області. Потреб в соціально-побутовій реабілітації не визначено в Полтавській, Тернопільській, Харківській, Чернігівській областях, м. Київ, м. Севастополь.

При патології органів дихання по областях при даному виді реабілітації переважає соціально-побутовий патронаж – по показниках від 8,97 в Житомирській до 0,32 в Закарпатській, працетерапія визначена тільки в Харківській області, адаптація житлових приміщень – в АР Крим.

В Київській, Кіровоградській, Івано-Франківській, Луганській, Полтавській, Чернівецькій, Чернігівській областях, м. Київ, м. Севастополь потреба інвалідів в послугах соціально-побутової реабілітації не визначалась (табл. 22).

При патології органів травлення по областях показники потреб коливались: в пристосуванні меблів, установленні обладнання від 17,14 в АР Крим до 0,40 Сумській області, в соціально-побутовому патронажі від 8,43 в Київській до 0,11 у Вінницькій області. В Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Рівненській, Тернопільській, Харківській, Чернівецькій, Чернігівській, м. Севастополь послуги з соціально-побутової реабілітації не визначались (табл. 23). Послуга – навчання основним соціальним навичкам взагалі не визначалась.

При патології сечостатевої системи по областях в основному визначалися

соціально-побутовий патронаж з показниками від 26,14 в Миколаївській до 2,43 в Сумській області, навчання основним соціальним навичкам – тільки в Чернівецькій, пристосування меблів, установлення обладнання для адаптації житлових приміщень – в АР Крим, Херсонській, працетерапія – в Херсонській області (табл. 24).

Навчання основним соціальним навичкам

Складовими навчання основним соціальним навичкам є:

- вироблення позитивних стереотипів поведінки та побутової безпеки, набуття навичок самообслуговування,
- набуття соціально-побутових навичок і навичок ведення господарства, навчання приготуванню їжі,
- навчання практичному рахуванню,
- навчання орієнтації та пересуванню у населеному пункті, розвиток комунікативних навичок,
- навчання підтриманому прийняттю рішень і захисту власних прав та інтересів,
- розвиток навичок ведення здорового способу життя,
- розвиток розуміння статевої фізіології та налагодження статевих взаємин.

Заклади, де здійснюється навчання основним соціальним навичкам:

- реабілітаційні установи для дітей-інвалідів, інвалідів, змішаного типу різного відомчого підпорядкування та форм власності, в т.ч. недержавні суб'єкти;
- стаціонарні установи для дітей-інвалідів;
- недержавні організації, створені для допомоги інвалідам, їхні структурні підрозділи;
- психоневрологічні будинки-інтернати для інвалідів системи соціального захисту населення;
- спеціальні та загальноосвітні закладами освіти, у яких відбувається інтегроване навчання.

Соціально-побутовий патронаж – це повсякденна допомога інваліду, дитині-інваліду за місцем проживання в установі або вдома.

Метою послуг з соціально-побутового патронажу є надання допомоги інваліду та його сім'ї у забезпеченні базових потреб інваліда (фізіологічних потреб, потреб безпеки, належності до мікросоціуму тощо) та представництва їхніх прав та інтересів.

Очікуваним результатом надання послуг є досягнення оптимальної якості життя інваліда, дитини інваліда та сім'ї, яка ним опікується, забезпечення базових потреб.

Складовими соціально-побутового патронажу є:

- системне оцінювання потреб інвалідів або дітей-інвалідів у догляді із залученням широкого кола фахівців, складання та виконання плану догляду відповідно до Концепції соціальної адаптації інвалідів та дітей-інвалідів, затвердженого Розпорядженням КМУ №619-р від 23.08.2004;
- постійний або тимчасовий цілодобовий догляд з урахуванням усіх базових та психологічних потреб та особливостей стану інваліда та можливості його соціального функціонування;
- сприяння організації та наданню конкретних видів соціальних послуг, реабілітаційних заходів і соціальної допомоги, в тому числі: соціально-побутових, соціально-педагогічних, соціально-медичних, соціально-економічних, санітарно-

гігієнічних умов для реалізації комплексу заходів по догляду та вирішення виявлених проблем;

- соціальний та юридичний супровід інваліда або дитини-інваліда: урегулювання правових взаємин із членами біологічної чи прийомної родини, пошук ресурсів у громаді для забезпечення соціальної адаптації та інтеграції в громаду, у випадку смерті доглядальника – вирішення питань опіки;

- моніторинг виконання інвалідом або дитиною-інвалідом побутових операцій для задоволення власних фізіологічних потреб;

- створення належних санітарно-гігієнічних та побутових умов проживання та забезпечення догляду в закладах постійного та тимчасового перебування (міні-гуртожитках будинках групового проживання), стаціонарних закладах із дотриманням вимог приватності (окрема кімната, можливість усамітнення), сприяння для створення таких умов вдома в інваліда, дитини-інваліда.

Закладами, де здійснюється соціально-побутовий патронаж, є територіальні центри, до складу яких входять:

- відділення соціальної допомоги вдома;
- відділення соціально-побутової реабілітації;
- відділення медико-соціальної реабілітації;
- стаціонарні відділення для тимчасового або постійного проживання, де інваліди мають можливість отримати стаціонарні послуги з догляду;

- відділення організації надання грошової та натуральної допомоги малозабезпеченим непрацездатним громадянам;

- спеціалізовані житлові будинки для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів з комплексом служб соціально-побутового призначення та цілодобовим медичним обслуговуванням.

Працетерапія – забезпечення денної зайнятості інваліда, дитини-інваліда в умовах спеціалізованих установ із асистуванням та супроводом, але без надання інвалідові статусу працівника, виплати заробітної плати.

Мета: залучення інваліда до регулярного виконання трудових дій, створення умов для роботи інваліда в колективі чи індивідуально із відповідною для нього мірою сторонньої підтримки (самостійно, з допомогою або під наглядом), формування у нього самоповаги та усвідомлення себе як продуктивного члена суспільства.

Працетерапія рівною мірою спрямована на підвищення здатності інваліда до соціальної адаптації, підвищення його соціального статусу, його інтеграцію у суспільство та покращення якості життя.

Очікувані результати: максимально можлива реалізація особистісного потенціалу інваліда, дитини-інваліда до праці, щоденна зайнятість і осмислена продуктивна діяльність, реалізація права людини на працю, інтеграція інваліда у суспільство.

Складові працетерапії:

- набуття стереотипів робочої поведінки та безпеки праці;
- підбір, адаптація видів діяльності та засвоєння їх інвалідом, дитиною-інвалідом;

- забезпечення зайнятості відповідно до розкладу працетерапії з урахуванням особистісного потенціалу та уподобань відповідно до ІПР;

- розвиток та підтримка навичок соціального спілкування під час працетерапії.

Таблиця 21

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу в послугах соціальної та побутової реабілітації в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Соціальна та побутова реабілітація	2,54	4,85	0,23	2,27	12,58	1,78	-	2,79	6,16	0,50	1,33	3,19	9,24	-	3,90	2,00	-	-	1,78	4,17	-	-	-
навчання основним соціальним навичкам	0,12	-	0,02	-	-	0,36	-	-	-	0,06	-	-	-	-	-	-	-	-	0,06	4,18	-	-	-
пристосування меблів, установа обладнання для адаптації житлових приміщень	0,01	-	0,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,13	-	-	-	0,31	-	-	-	-
соціально побутовий патронаж	2,44	4,85	0,23	2,27	12,58	1,79	-	2,79	6,16	0,50	1,33	3,19	9,24	-	3,90	2,00	-	-	1,78	0,08	-	-	-
працетерапія	0,00	-	0,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 22

Потреба інвалідів з патологією органів дихання в послугах соціальної та побутової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Соціальна та побутова реабілітація	8,35	3,28	0,12	27,02	1,04	0,32	-	-	-	-	8,09	0,76	2,79	-	0,96	-	0,62	70,14	8,97	-	-	-	-
навчання основним соціальним навичкам	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
пристосування меблів, установа обладнання для адаптації житлових приміщень	0,17	2,37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
соціально побутовий патронаж	3,13	0,91	0,12	27,02	1,04	0,32	-	-	-	-	8,09	0,76	2,79	-	0,96	-	0,62	-	8,97	-	-	-	-
працетерапія	5,05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70,14	-	-	-	-	-

Таблиця 23

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення в послугах соціальної та побутової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Соціальна та побутова реабілітація	1,91	17,14	0,11	2,74	3,64	1,75	-	8,43	-	-	1,34	2,68	-	1,25	-	1,21	-	-	5,83	-	-	4,15	-
навчання основним соціальним навичкам	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
пристосування меблів, установлення обладнання для адаптації житлових приміщень	0,79	17,14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,40	-	-	-	-	-	4,15	-
соціально побутовий патронаж	1,36	1,61	0,11	2,74	3,64	1,75	-	8,43	-	-	1,34	2,68	-	1,25	-	1,21	-	-	5,83	-	-	4,15	-
працетерапія	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 24

Потреба інвалідів з хворобами сечостатевої системи в послугах соціальної та побутової реабілітації в залежності від адміністративної території

Послуги	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	
Соціальна та побутова реабілітація	7,66	13,78	-	10,50	11,01	9,33	-	24,49	-	-	5,14	26,14	7,24	16,07	-	2,43	-	4,85	9,82	33,71	-	4,65	-
навчання основним соціальним навичкам	1,18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33,71	-	-	-
пристосування меблів, установлення обладнання для адаптації житлових приміщень	0,73	13,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,35	-	-	-	-
соціально побутовий патронаж	6,32	10,46	-	10,50	11,01	9,33	-	24,49	-	-	5,14	26,14	7,24	16,07	-	2,43	-	4,85	9,82	-	-	4,65	-
працетерапія	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,35	-	-	-	-

м.Севастополь

Технічні та інші засоби реабілітації

Технічні засоби реабілітації є важливим компонентом медико-соціальної реабілітації. Медико-функціональна та соціальна адекватність їх спрямована на зменшення обмеження життєдіяльності, відновлення здатності до самообслуговування, пересування, навчання, трудової діяльності.

Згідно ППР передбачені: засоби пересування, спеціальні засоби орієнтування, спілкування та обміну інформацією, спеціальні засоби для освіти і занять трудовою діяльністю, протезні вироби, спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар.

Аналіз ППР інвалідів з патологією внутрішніх органів свідчить про невеликий обсяг потреб в даному розділі медико-соціальної реабілітації:

Так, при патології системи кровообігу в залежності від адміністративних територій показник потреби в засобах пересування коливались від 97,53 у Вінницькій до 0,11 в АР Крим, протезних виробах – від 97,60 у Вінницькій до 2,14 в Івано-Франківській області, спеціальних засобах для самообслуговування від 4,24 м. Севастополь до 0,08 у Вінницькій області, засобах для догляду від 3,15 в Полтавській до 0,22 в Луганській області. Потреба в інших видах технічних засобів реабілітації спостерігалась в окремих випадках (табл. 25).

При патології органів дихання по областях (табл. 26) потреба в засобах пересування коливалась в межах: в палицях 52,21-0,10, милицях – 1,74-0,10, допоміжних засобах для ходіння 1,06-0,16, в засобах для догляду: кріслах-стілцях з санітарним оснащенням 1,06-0,09; допоміжних засобах для підймання 0,27-0,16, допоміжних засобах для туалету – 1,06-0,16; в протезних виробах: в ортопедичних виробах 98,78-0,60, ортопедичному взутті – 98,54-0,21.

При патології органів травлення по областях показники потреб в технічних засобах реабілітації коливались в значних межах (табл. 27): в кріслах колісних 2,53-0,09, палицях 97,60-0,18, допоміжних засобах для ходіння 2,68-0,11, допоміжних побутових пристроях 0,57-4,15, в кріслах з санітарним оснащенням 3,51-0,11, в ортопедичних виробах 98,87-0,09, ортопедичному взутті – 97,71-0,20. Потреба в даному виді реабілітації не визначалась в Житомирській, Кіровоградській, Тернопільській, Чернівецькій областях, м. Севастополь.

При патології сечостатевої системи по областях із засобів пересування потреба в колясках була в межах 16,07-0,40, палицях 99,21-0,27, в милицях – 2,36-0,27, допоміжних засобах для ходіння 5,68-0,35 (табл. 28).

Потреба в допоміжних побутових пристроях визначена в окремих областях.

Потреба інвалідів в спеціальних засобах для догляду визначалась не в усіх областях та по окремих послугах коливалась в межах 28,98-0,46 для допоміжних

засобів для туалету, 3,90-0,35 – для допоміжних засобів для піднімання, 28,98-0,27 для оснащення кріслами – стільцями із санітарним оснащенням.

Потреба в протезних виробах також визначена в окремих областях: Вінницькій, Волинській, Львівській, Сумській, Харківській, Херсонській областях. Показники потреби коливались в межах 45,89-0,35.

Доцільність визначення технічних засобів реабілітації повинна ґрунтуватись на «Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів», затверджених постановою КМУ від 5 квітня 2012 р. №321, показах та проти показах до їх призначення, з використанням каталогів технічних засобів реабілітації, які повинні бути на МСЕК на електронному або паперовому носії. Каталог технічних засобів реабілітації є на сайті: <http://naiu.org.ua/useful/katalog-tekhnichnikh-zasobiv-reabilitatsiji>

плеєри для відтворення звукозапису	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
годинник	0,02	-	-	-	-	-	-	-	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
книги, віддруковані шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тростини тактильні	0,01	-	-	-	-	-	-	-	0,58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Спеціальні засоби для самообслуговування:	0,28	-	0,08	-	-	-	-	-	4,24	-	-	-	-	-	-	0,08	-	1,73	0,25	-	-	-	-	2,83
допоміжні побутові пристрої	0,28	-	0,08	-	-	-	-	-	4,24	-	-	-	-	-	-	0,08	-	1,73	0,25	-	-	-	-	2,83
4. Спеціальні засоби для догляду:	0,71	0,33	0,30	-	0,57	0,36	-	2,02	7,07	0,22	-	1,23	-	3,15	1,39	0,88	0,28	2,05	0,25	-	-	-	-	-
допоміжні засоби для туалету	0,28	0,15	0,02	-	-	-	-	2,02	1,16	-	-	1,23	-	-	0,46	0,08	0,23	1,55	-	-	-	-	-	
допоміжні засоби для підймання	0,04	0,33	-	-	-	-	-	-	0,42	-	-	-	-	-	-	0,16	0,11	0,07	0,06	-	-	-	-	-
крісла стільці із санітарним оснащенням	0,66	0,11	0,30	-	0,57	0,36	-	-	7,07	0,22	-	1,23	-	3,15	1,39	0,88	0,28	2,05	0,25	-	-	-	-	-
5. Спеціальні засоби для освіти і занять трудовою діяльністю:	0,03	-	0,06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-
комп'ютерні програми для навчання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні підручники, література шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-
меблі спеціального призначення	0,01	-	0,06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Протезні вироби:	5,65	-	97,60	-	-	-	2,14	-	4,33	-	4,03	0,87	0,09	-	-	2,80	0,28	5,59	0,25	-	9,93	-	-	-
ортопедичні вироби	10,40	-	97,60	-	-	-	2,14	-	4,33	-	-	-	-	-	-	0,32	0,06	2,58	0,25	-	9,93	-	-	-
ортопедичне взуття	10,99	-	97,62	6,87	-	-	-	-	4,16	-	4,03	0,87	0,09	-	-	2,80	0,28	5,59	0,25	-	-	-	-	-
спеціальний одяг	0,12	-	0,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,32	0,12	-	-	-	-	-
7. Спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар:	0,0037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,11	-	-	-	-	-	-	-
тренажери	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні крісла колісні (коляски) для заняття окремими видами спорту	0,0037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,11	-	-	-	-	-	-	-
шведська стінка	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші спеціальні тренажери та спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

плеєри для відтворення звукозапису	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
годинник	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
книги, віддруковані шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тростини тактильні	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Спеціальні засоби для самообслуговування:	0,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	0,34	-
допоміжні побутові пристрої	0,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	0,34	-
4. Спеціальні засоби для догляду:	0,13	0,64	0,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,06	-	-	0,16	-	-	0,09	0,34	-
допоміжні засоби для туалету	0,06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,06	-	-	0,16	-	-	-	-	-
допоміжні засоби для підймання	0,03	0,27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,16	-	-	-	-	-
крісла стільці із санітарним оснащенням	0,10	0,36	0,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,06	-	-	0,16	-	-	0,09	0,34	-
5. Спеціальні засоби для освіти і занять трудовою діяльністю:	0,01	-	0,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
комп'ютерні програми для навчання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні підручники, література шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
меблі спеціального призначення	0,01	-	0,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Протезні вироби:	5,74	-	98,78	-	-	-	-	-	-	-	0,25	-	6,43	-	-	0,99	-	0,96	0,21	0,31	-	-	-
ортопедичні вироби	5,52	-	98,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,09	-	-	0,60	-	0,96	-	-	-	-	-
ортопедичне взуття	5,46	-	98,54	-	-	-	-	-	-	-	0,25	-	2,34	-	-	0,40	-	-	0,21	0,31	-	-	-
спеціальний одяг	0,02	-	0,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар:	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тренажери	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні крісла колісні (коляски) для заняття окремими видами спорту	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
шведська стінка	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші спеціальні тренажери та спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

звукзапису																							
годинник	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
книги, віддруковані шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тростини тактильні	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Спеціальні засоби для самообслуговування:	0,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
допоміжні побутові пристрої	0,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,57	0,90	-	-	4,15	-
4. Спеціальні засоби для догляду:	0,80	1,41	0,11	1,62	-	0,9	-	3,51	-	-	0,79	2,68	0,31	1,25	0,42	0,40	-	1,00	0,45	-	-	0,90	-
допоміжні засоби для туалету	0,23	-	-	-	-	1,75	-	-	-	-	-	2,68	0,31	-	-	-	-	0,86	-	-	-	0,90	-
допоміжні засоби для підймання	0,09	1,41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,14	-	-	-	0,90	-
крісла стільці із санітарним оснащенням	0,58	1,01	0,11	1,62	-	-	-	3,51	-	-	0,79	2,68	0,20	1,25	0,42	0,40	-	1,00	0,45	-	-	0,90	-
5. Спеціальні засоби для освіти і занять трудовою діяльністю:	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
комп'ютерні програми для навчання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні підручники, література шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
меблі спеціального призначення	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Протезні вироби:	6,80	1,61	98,87	-	-	-	0,09	-	-	-	-	-	0,71	-	-	2,02	-	2,15	3,14	-	-	-	-
ортопедичні вироби	6,80	1,61	98,37	-	-	-	0,09	-	-	-	-	-	0,41	-	-	2,02	-	2,15	3,14	-	-	-	-
ортопедичне взуття	6,53	-	97,71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,20	-	-	0,81	-	0,72	-	-	-	-	-
спеціальний одяг	0,12	-	0,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,71	-	-	-	-	0,72	1,35	-	-	-	-
7. Спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар:	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тренажери	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні крісла колісні (коляски) для заняття окремими видами спорту	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
шведська стінка	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші спеціальні тренажери та спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

плеєри для відтворення звукозапису	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
годинник	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
книги, віддруковані шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тростини тактильні	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Спеціальні засоби для самообслуговування:	0,07	-	-	-	-	-	-	-	0,46	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	1,05	-	-	-	-
допоміжні побутові пристрої	0,07	-	-	-	-	-	-	-	0,46	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	1,05	-	-	-	-
4. Спеціальні засоби для догляду:	1,73	2,04	-	-	-	-	-	-	0,46	3,61	-	28,98	2,26	-	2,18	0,97	-	0,27	0,35	-	-	3,90	-
допоміжні засоби для туалету	1,20	2,04	-	-	-	-	-	-	0,46	-	-	28,98	2,26	-	-	-	-	-	-	-	-	3,90	-
допоміжні засоби для підймання	0,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,90	-	-	-	-	-	0,35	-	-	3,90	-
крісла стільці із санітарним оснащенням	1,72	5,87	-	-	-	-	-	-	0,46	3,61	-	28,98	2,49	-	2,18	0,97	-	0,27	0,35	-	-	4,46	-
5. Спеціальні засоби для освіти і занять трудовою діяльністю:	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
комп'ютерні програми для навчання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні підручники, література шрифтом Брайля	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
меблі спеціального призначення	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Протезні вироби:	5,38	-	45,89	2,97	-	-	-	-	-	-	1,45	-	-	-	-	0,97	-	0,81	0,35	-	-	-	-
ортопедичні вироби	5,38	-	45,89	2,97	-	-	-	-	-	-	1,45	-	-	-	-	0,49	-	0,81	-	-	-	-	-
ортопедичне взуття	4,97	-	45,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,97	-	-	0,35	-	-	-	-
спеціальний одяг	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,35	-	-	-	-
7. Спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар:	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тренажери	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
спеціальні крісла колісні (коляски) для заняття окремими видами спорту	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
шведська стінка	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші спеціальні тренажери та спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Вироби медичного призначення

Вироби медичного призначення – це засоби, які компенсують втрачену або знижену функціональну спроможність, дозволяють повністю або частково зняти обмеження життєдіяльності.

Згідно ІПР до виробів медичного призначення віднесені протези клапанів, кардіостимулятори (ШВРС), ендопротези та інші вироби медичного призначення, сечоприймачі, калоприймачі, слухові апарати, очні протези, окуляри, контактні лінзи, лупи, гіперокуляри, світлофільтри, діафрагмальні, мінусові ручні лінзи, акустичні окуляри, тростини, епіпротези, орбітальний імплантат для операції енуклеації ока, протези зубів, щелеп. Цей перелік може змінюватись відповідно до постанов КМУ.

Аналіз ІПР інвалідів з патологією внутрішніх органів свідчить про дуже малий обсяг потреб інвалідів в даному виді реабілітації, який визначає МСЕК.

При патології системи кровообігу по областях потреба в протезуванні клапанів визначена в межах 15,45-0,02, в забезпеченні кардіостимуляторами 11,63-0,05, ендопротезах 0,36-0,05, сечоприймачах 0,17-0,02, слухових апаратах 0,74-0,02, в окремих областях та випадках визначена потреба інвалідів в калоприймачах та тростинах (табл. 29).

При патології органів дихання по областях потреба інвалідів в виробах медичного призначення була найменшою (0,38): ендопротези в окремих випадках визначені у Волинській, Львівській областях, слухові апарати – в Сумській, протези зубів, щелеп – у Вінницькій (табл. 30).

При патології органів травлення по областях потреба в сечоприймачах коливалась в межах 16,07-0,27, калоприймачах 0,93-0,27, слухових апаратах 0,90-0,70. Ендопротези визначені тільки в Херсонській області (табл. 31).

При патології сечостатевої системи потреба інвалідів в виробах медичного призначення склала 1,73, це сечоприймачі, калоприймачі, слухові апарати, ендопротези та вироби медичного призначення.

Згідно «Порядку забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів технічними та іншими засобами», затвердженому постановою КМУ від 3 грудня 2009 р. №1301, передбачено забезпечення інвалідів технічними виробами медичного призначення в амбулаторних, побутових, стаціонарних умовах.

До **технічних засобів**, які повинні отримувати безпосередньо інваліди, діти-інваліди або їх законні представники для використання **в амбулаторних та побутових умовах**, належать слухові апарати, сечоприймачі чоловічі та жіночі, високопоглинальні прокладки для жінок, які страждають нетриманням

сечі, калоприймачі, підгузники, а також технічні засоби з мовним виводом: глюкометри, термометри та тонометри.

До **технічних засобів**, якими забезпечуються інваліди, діти-інваліди для лікування в стаціонарних умовах, належать штучні протези клапанів серця, біфуркаційні судинні протези, лінійні судинні протези, кондуїти, електрокардіостимулятори, оксигенатори, набори для проведення коронарографії, набори для стентування коронарних судин без лікувального покриття, набори для проведення аортокоронарного шунтування, набори для імплантації механічного клапана серця, однокамерні ШВРС (SSI) з біполярним електродом, двокамерні ТІТВР (DDDR), кардіовертери-дефібрилятори однокамерні, кардіовертери-дефібрилятори двокамерні, протези очей, епіпротези, орбітальні імплантанти, протези щелеп, протези зубів, кохлеарні імплантанти, голосові протези, протези вушної раковини, клапанні лікворошунтуючі імплантанти, ендопротези суглобів, в тому числі ендопротези суглобів з видовженням для онкологічних хворих.

Забезпечення виробами медичного призначення на даний час регламентується «Порядком забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів технічними та іншими засобами», затвердженим постановою КМУ від 3 грудня 2009 р. №1301.

Таким чином, отримані результати свідчать про недосконале формування ІІР та визначення потреб інвалідів в областях. Сподіваємось, що представлені матеріали в методичних рекомендаціях, будуть сприяти покращенню цієї роботи.

Таблиця 29

Потреба інвалідів з патологією системи кровообігу у виробх медичного призначення в залежності від адміністративної території

Види та форми реабілітаційних заходів	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Кіївська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Вироби медичного призначення	1,89	15,45	0,02	0,80	-	1,15	10,89	5,20	-	1,65	0,47	0,23	0,61	-	0,19	0,48	-	0,29	1,90	-	2,24	-	0,65
протезування клапанів	1,79	15,45	0,02	0,48	-	0,57	10,89	5,20	-	1,65	0,28	0,23	-	-	0,20	0,48	-	0,30	1,90	2,24	-	-	0,44
забезпечення кардіостимуляторами (ШВРС)	1,00	11,63	-	0,80	-	1,15	2,58	0,87	-	0,76	0,47	0,14	0,61	-	0,07	-	-	0,05	0,12	0,77	-	-	0,65
ендопротези та інші вироби медичного призначення згідно зі стандартами МОЗ	0,03	-	0,02	-	-	0,36	-	-	-	0,17	-	-	-	-	-	-	-	0,05	-	-	-	-	-
сечоприймачі	0,01	-	-	-	-	-	0,11	-	0,17	-	-	-	-	-	0,13	-	-	0,02	-	-	-	-	-
калоприймачі	0,01	-	-	-	-	-	0,18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
слухові апарати	0,05	-	0,02	-	-	-	-	-	-	0,42	-	-	-	-	-	-	-	0,02	0,74	-	-	-	-
очні протези (тимчасові або індивідуальні)	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
окуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
контактні лінзи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
лупи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
гіперокуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
світлофільтри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
діафрагмальні, мінусові ручні лінзи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
акустичні окуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
гростини	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,15	-	-	-
епіпротези, орбітальний імплантат для операції енуклеації ока	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
протези зубів, щелеп	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 31

Потреба інвалідів з хворобами органів травлення у виробх медичного призначення в залежності від адміністративної території

Засоби реабілітації	Потреба інвалідів в заходах реабілітації	ОБЛАСТІ																					
		АР Крим	Вінницька обл.	Волинська обл.	Житомирська обл.	Закарпатська обл.	обл. Івано-Франківська	Київська обл.	Кіровоградська обл.	Луганська обл.	Львівська обл.	Миколаївська обл.	Одеська обл.	Полтавська обл.	Рівненська обл.	Сумська обл.	Тернопільська обл.	Харківська обл.	Херсонська обл.	Чернівецька обл.	Чернігівська обл.	м.Київ	м.Севастополь
Вироби медичного призначення		2,04	-	-	-	-	6,93	4,90	0,91	-	-	-	3,17	16,07	1,09	-	-	0,27	1,05	-	-	4,83	3,08
протезування клапанів	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
забезпечення кардіостимуляторами (ШВРС)	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ендопротези та інші вироби медичного призначення згідно зі стандартами МОЗ	0,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,70	-	-	-	-
сечоприймачі	1,74	2,04	-	-	-	-	6,93	4,90	0,91	-	-	-	3,17	16,07	1,09	-	-	0,27	1,05	-	-	4,83	3,08
калоприймачі	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	-	-	-	0,93	-
слухові апарати	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,90	-	-	-	-	-	0,70	-	-	-	-
очні протези (тимчасові або індивідуальні)	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
окуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
контактні лінзи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
лупи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
гіперокуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
світлофільтри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
діафрагмальні, мінусові ручні лінзи	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
акустичні окуляри	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тростини	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
епіпротези, орбітальний імплантат для операції енуклеації ока	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
протези зубів, щелеп	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Література

1. Бакатов В.Ю. Науково-методичне обґрунтування спортивно-оздоровчого руху серед студентів з особливими потребами як нового напрямку розвитку спорту в Україні / Бакатов В.Ю., Чорнобай Т.В. // Педагогіка: Наукові праці, 2009. – Випуск 99, Том 112. – С. 136-142.
2. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів». Доповнення до закону // Відомості Верховної Ради. – 2006 р. – №32. – С. 271.
3. Закон України «Про психіатричну допомогу» N 1489-ІІ від 22 лютого 2000 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – №19. – С.143.
4. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» N 2961-ІV від 6 жовтня 2005 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – №2-3. – С.36.
5. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації/абілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю. – К.: ВГО «Коаліція захисту прав осіб з інтелектуальною недостатністю», 2009.
6. Мальцева Т.К. Медико-социальные и психолого-педагогические проблемы реабилитации детей-инвалидов / Мальцева Т.К.// Вестник Красноярского Филиала Российского государственного социального университета. – 2006.
7. Методика составления индивидуальной программы реабилитации инвалидов, управление процессом ее реализации и контроля» / Ипатов А.В., Сергиени Е.В., Марунич В.В. и др. // Днепропетровск: «Пороги», 2003. – 107 с.
8. Мухін В.М. Фізична реабілітація / Мухін В.М. – Київ: Олімпійська література, 2000. – 425 с.
9. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 09.10.2006 №372 «Про затвердження Типового положення про центр професійної реабілітації інвалідів».
10. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 12.04.2007 №155 «Про затвердження Соціальних нормативів у сфері професійної реабілітації інвалідів для центрів професійної реабілітації інвалідів системи Міністерства праці та соціальної політики України».
11. Порядок забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів технічними та іншими засобами, затверджений постановою КМУ від 3 грудня 2009 р. №1301.
12. Порядок забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками, затверджений постановою КМУ країни від 22.02.2006 р. № 187.
13. Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів, затверджений постановою КМУ від 5 квітня 2012 р. №321.
14. Постанова Кабінету Міністрів «Про реалізацію статей 19-20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні від 31 січня 2007 р. №70» // Відомості Верховної Ради, 1994 р. – №45. – С. 407.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 №1686 «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів».

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 №757 «Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації інвалідів»

17. Реабілітація інвалідів. Монографія / В.І.Шевчук, О.Б.Яворовенко, Н.М.Беляєва, С.В.Шевчук. – Вінниця: ФОП Данилюк В.Г., 2012. – 216 с.

18. Свистунова Е.Г. Медико-социальная реабилитация инвалидов: профессиональные аспекты / Свистунова Е.Г. // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. – 2003. – №2. – С.6-12.

19. Спільний наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004 N 569/38 «Про затвердження Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 623/61 від 23.06.2011).

20. Тимчасові рекомендації щодо заповнення, виконання та контролю за ефективністю індивідуальних реабілітаційних програм. Методичні рекомендації / Маруніч В.В., Іпатов А.В., Коробкін Ю.І. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – 111 с.

21. Физические методы в лечении и медицинской реабилитации больных и инвалидов / Самосюк И.З., Чухраев Н.В., Зубкова С.Т. та ін. – Київ: «Здоров'я», 2004. – 624 с.

*Здано до складання 25.11.2013 р.
Підписано до друку 06.12.2013 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Умовн. друк. арк. 3,72
Замовлення № 372
Тираж: 300 шт.*

*Виготовлювач ФОП Рогольська І.О.
м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 145
Тел.: (0432) 43-51-39, 57-65-44
E-mail: dilo2007dilo@rambler.ru
Свідоцтво ВОЗ № 635744 від 01.03.2010 р.*